

Länstyrelsen
Stockholm

Handbok för strategisk kommunal vattenplanering

Bilaga 3 a: Lagkrav och riktlinjer

Bilagan är publicerad 2019-01-24.

Hur ska bilagan användas?

Det finns många olika regelverk att ta hänsyn till i den kommunala vattenplaneringen, såväl nationella lagar som förordningar, direktiv och nationella mål. I denna bilaga sammanfattas ett urval av olika regelverk som påverkar kommunal vattenplanering. Angränsande lagstiftning så som exempelvis skogsvårdslagen, luftfartslagen och väglagen som också påverkar vattenplaneringen berörs inte denna i bilaga.

Kommunen har möjlighet att synliggöra vattenresurser genom olika lagstiftningar. Lagstiftningen möjliggör till exempel att styra verksamheter och markanvändning vid t.ex. prövningsförfarande. Genom tillsyn sker uppföljning av effekter. Bilagan kan därför användas som en kom-ihåg-lista över såväl krav som möjligheter att använda lagstiftningen. Det mest skarpa verktyget att använda är kanske miljökvalitetsnormer för vatten.

Den 1 januari 2019 trädde ett antal nya regler i 5 kap. och 11 kap. miljöbalken ikraft. Samtidigt gjordes även följdändringar i förordningen (1998:1388) om vattenverksamhet m.m. samt i förordningen (2004:660) om förvaltningen om kvaliteten på vattenmiljön. Samtliga dessa ändringar och följderna av dessa har dock inte hunnit beaktas i denna bilaga. De nya reglerna behöver också kompletteras med regler i plan- och bygglagen. Regeringen har förutskickat att en sådan komplettering ska ske och Boverket har enligt uppgift fått ett sådant uppdrag.

Innehåll

Hur ska bilagan användas?	1
Sammanfattning om rättsregler	3
Anknytande direktiv till Vattendirektivet	4
Weserdomen	4
Schwarze Sulm-domen	6
Miljöbalken	7
2 kap. Allmänna hänsynsreglerna	7
3–4 kap. Bestämmelser för hushållning med mark- och vatten	8
5 kap. Miljökvalitetsnormer och miljökvalitetsförvaltning	8
Något om de nya reglerna från den 1 januari 2019	9
6 kap. Miljöbedömningar	10
7 kap. Skydd av områden	11
9 kap. Miljöfarlig verksamhet	12
11 kap. Vattenverksamhet	13
Plan- och bygglagen	13
Förordning om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön	14
Kommunernas åtgärder enligt vattenförvaltningens senaste åtgärdsprogram ..	15
Lagen om allmänna vattentjänster	16
Livsmedelslagstiftning	17
EU:s övriga miljöbestämmelser	17
Havsmiljöförordningen (2010:1341)	17
Havsplanering	18
Badvattenförordningen	19
Översvämningsriskförordningen	19
Aktionsplan för Östersjön (BSAP)	20
Nationella och regionala miljömål	21
Agenda 2030	21
Nationella miljömål	21
Regionala miljömål	22
Lästips och referenser	22

Sammanfattning om rättsregler

Konstruktionen av vattenreglerna är lite förenklat följande:

EU har beslutat om ett ramvattendirektiv 2000/60/EG. I direktivet fastställs regler för att stoppa försämringen av Europeiska unionens vattenförekomster och nå "god status" för Europas vatten senast år 2015. Genom direktivet har medlemsländerna förpliktigats att i nationell lagstiftning införa regler för att

- a) hindra ytterligare försämringar och skydda och förbättra statusen hos akvatiska ekosystem och, såvitt avser deras vattenbehov, även terrestra ekosystem och våtmarker som är direkt beroende av akvatiska ekosystem,
- b) främja en hållbar vattenanvändning baserad på ett långsiktigt skydd av tillgängliga vattenresurser, och
- c) eftersträva ökat skydd och förbättring av vattenmiljön bland annat genom särskilda åtgärder för en gradvis minskning av utsläpp och spill av prioriterade ämnen samt genom att utsläpp och spill av prioriterade farliga ämnen upphör eller stegvis elimineras,
- d) säkerställa en gradvis minskning av förorening av grundvattnet och förhindra ytterligare förorening, och
- e) bidra till att mildra effekterna av översvämning och torka.

Vattendirektivet är implementerat i svensk rätt genom miljöbalken, vattenförvaltningsförordningen och Havs- och vattenmyndighetens (HaV) föreskrifter samt föreskrifter från Sveriges geologiska undersökning (SGU). I miljöbalken finns de allmänna reglerna om miljö kvalitetsnormer vilka är bestämmelser om kvaliteten på miljön i en vattenförekomst. Det finns även en stark koppling till vattenförvaltningen i plan- och bygglagen, genom hänvisning till miljöbalken och miljö kvalitetsnormerna.

Miljö kvalitetsnormerna är ett rättsligt verktyg och ställer krav på vattnets kvalitet vid en viss tidpunkt, till exempel "god status 2015". De specifika miljö kvalitetsnormerna framgår inte av miljöbalken. Lagstiftaren har istället överlåtit åt regeringen att besluta om sådana normer, med möjlighet att överlåta till en myndighet att meddela miljö kvalitetsnormer som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen. Gällande miljö kvalitetsnormer för vatten följer därför formellt av behörig Vattenmyndighets beslut om miljö kvalitetsnormer för en viss vattenförekomst. Vattenmyndighetens beslut grundas på reglerna i HaV:s föreskrifter (2013:19) för ytvatten och SGU:s föreskrifter (2013:2) för grundvatten, som i sin tur grundas på den föreskriftsrätt som följer av vattenförvaltningsförordningen (2004:660). Det är huvudsakligen genom vattenförvaltningsförordningen som ramdirektivet för vatten (2000/60/EG) är genomfört i svensk lagstiftning och förordningen hänvisar också direkt till vissa bestämmelser i direktivet.

Vattenmyndigheterna beslutar också om åtgärdsprogram som riktar sig till myndigheter och kommuner. Åtgärdsprogrammet pekar på vad myndigheter och kommuner behöver göra inom sina respektive ansvarsområden för att se till att miljökvalitetsnormerna kan följas. Det handlar om administrativa åtgärder, till exempel nya föreskrifter, vägledning, förstärkt tillsyn eller rådgivning.

Åtgärdsprogrammet kompletterar på så sätt de traditionella rättsliga instrumenten för tillämpning av miljökvalitetsnormer, som tillståndsprövning, tillsyn och fysisk planering.

Anknytande direktiv till Vattendirektivet

Till direktivet finns några anknytande direktiv:

- Grundvattendirektivet 2006/118-EG.
- Översvämningdirektivet 2007/60-EG.
- Direktiv 2008/105-EG om miljökvalitetsnormer för prioriterade ämnen och vissa andra förorenande ämnen för att uppnå god kemisk ytvattenstatus.

Därutöver finns en rad direktiv som anknyter till Vattendirektivet:

- Avloppsdirektivet
- Nitratdirektivet
- Badvattendirektivet
- Dricksvattendirektivet
- Industriemissionsdirektivet (IED)
- Direktivet för uthållig användning av växtskyddsmedel
- Art- och habitatdirektivet
- Fågelskyddsdirektivet
- Slamdirektivet
- Sevesodirektivet
- MKB-direktivet

Det bör observeras att man i Sverige under lång tid gjort åtskillnad mellan miljökvalitetsmål som finns i Vattendirektivet och miljökvalitetsnormer. Miljökvalitetsmålen uppfattades tidigare som mindre bindande än miljökvalitetsnormerna. Det har dock visat sig vara fel. Det är i rättsligt hänseende ingen skillnad mellan dessa, vilket har visat sig i den s.k. Weserdomen samt den s.k. Schwartze Sulm-domen.

Weserdomen

Weserdomen, dvs. EU-domstolens avgörande i mål C-461/13, föranleddes av en begäran om förhandsavgörande som framställdes av en tysk domstol i ett mål mellan en miljö- och naturskyddsförening och Förbundsrepubliken Tyskland. Målet rörde överprövning av den tyska vatten- och sjöfartsförvaltningens planfastställelsebeslut

från den 15 juli 2011 avseende fördjupning av delar av floden Weser i norra Tyskland.

Den tyska domstolen begäran om förhandsavgörande avsåg fyra frågor:

1. Ska ramdirektivets artikel 4.1 a tolkas så, att medlemsstaterna – med förbehåll för att undantag kan beviljas – är skyldiga att avslå en ansökan om tillstånd till ett projekt, om projektet kan orsaka en försämring av statusen hos en ytvattenförekomst eller utgör denna bestämmelse enbart ett mål för förvaltningsplaneringen?
2. Ska begreppet ”försämring av statusen” i direktivets artikel 4.1. a i tolkas så att det bara omfattar sådana negativa förändringar som leder till klassificering i en lägre klass enligt direktivets bilaga V?
3. För det fall fråga 2 besvaras nekande: Under vilka förutsättningar föreligger en ”försämring av statusen” i den mening som avses i direktivets artikel 4.1 a i?
4. Ska direktivets artikel 4.1 a ii och iii tolkas så, att medlemsstaterna – med förbehåll för att undantag kan beviljas – är skyldiga att avslå en ansökan om tillstånd till ett projekt, om projektet äventyrar uppnåendet av en god status hos en ytvattenförekomst eller en god ekologisk potential och en god kemisk ytvattenstatus vid den tidpunkt som anges i direktivet, eller utgör bestämmelsen enbart ett mål för förvaltningsplaneringen.

Vid sin prövning av frågorna valde EU-domstolen att pröva den första och den fjärde frågan i ett sammanhang och den andra och tredje i ett sammanhang varefter domstolen beslutade följande:

- a) Artikel 4.1 a i–iii i [ramdirektivet för vatten] ska tolkas så, att medlemsstaterna – med förbehåll för att undantag kan beviljas – är skyldiga att inte lämna tillstånd till ett projekt när projektet kan orsaka en försämring av en ytvattenförekomsts status eller när projektet äventyrar uppnåendet av en god status hos en ytvattenförekomst eller en god ekologisk potential och en god kemisk status hos en ytvattenförekomst vid den tidpunkt som anges i direktivet.
- b) begreppet ”försämring av statusen” hos en ytvattenförekomst, vilket återfinns i artikel 4.1 a i [ramdirektivet för vatten] ska tolkas så, att det föreligger en försämring så snart statusen hos minst en av kvalitetsfaktorerna enligt bilaga V i direktivet blir försämrad med en klass, även om denna försämring av kvalitetsfaktorn inte leder till en försämring av klassificeringen av ytvattenförekomsten som helhet. Om den aktuella kvalitetsfaktorn enligt nämnda bilaga däremot redan befinner sig i den lägsta klassen ska varje försämring av denna kvalitetsfaktor anses innebära en ”försämring av statusen” hos en ytvattenförekomst, i den mening som avses i artikel 4.1 a i [ramdirektivet för vatten].

Läs mer!

Weserdomen på Hav- och vattenmyndighetens webbplats:

<https://www.havochvatten.se/hav/uppdrag--kontakt/publikationer/publikationer/2016-11-23-foljder-av-weserdomen-i-svensk-rattstillampning.html>

Schwarze Sulm-domen

EU-domstolen har i mål C-346/14 prövat frågan om Österrike underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 4.1 och 4.7 i ramdirektivet för vatten genom att ge tillstånd till byggnation av ett vattenkraftverk i floden Schwarze Sulm. I målet ansåg kommissionen att Österrike brustit i efterlevnaden av sina EU-rättsliga åtaganden genom att godkänna projektet trots att det innebär en försämring av statusen hos ytvattenförekomsten i Schwarze Sulm-floden från "hög status" till "god status". Domstolen konstaterade att det finns en skyldighet för medlemsstaterna att avhålla sig från att vidta åtgärder som allvarligt äventyrar det resultat som föreskrivs i direktivet. Därefter redovisade domstolen sina tidigare ställningstaganden i den s.k. Weserdomen, och konstaterade att projektet med vattenkraftverket i Schwarze Sulm kan medföra en försämring av ytvattenstatusen.

Domstolen gick sedan in på frågan om undantagsmöjligheten i direktivets artikel 4.7 kunnat tillämpas på projektet på så sätt att det projektet kunde tillåtas. Domstolen konstaterade att Österrike ansåg att det hade gjorts en individuell bedömning av projektet och att det uppfyllde kraven i artikel 4.7, medan kommissionen motsatte sig att så var fallet. Efter att ha konstaterat att byggnation av ett vattenkraftverk kan omfatta ett allmänintresse av större vikt fann domstolen att det hade gjorts en individuell bedömning av om förutsättningarna för undantag enligt artikel 4.7 var uppfyllda.

Domstolen konstaterade att kommissionen inte hade gjort några specifika anmärkningar som visar på vilket sätt beslutsunderlaget inför tillåtandet av projektet skulle vara ofullständigt eller felaktigt till följd av en otillräcklig analys. Domstolen konstaterade också att kommissionen inte anfört något som kunde läggas till grund för en bedömning om huruvida den planerade vattenkraftproduktionen var för liten i relation till projektets storlek. Därför ogillade domstolen kommissionens talan.

Den slutsats som kan dras av domen är att även små vattenkraftsanläggningar kan ha en sådan samhällsnyttig betydelse att det finns förutsättningar för undantag enligt ramdirektivets artikel 4.7.

Miljöbalken

Miljöbalken som trädde i kraft den 1 januari 1999, bildar en övergripande lagstiftning som rör all miljöpåverkan. Syftet med miljöbalken är att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer kan leva i en hälsosam och god miljö. I flera olika kapitel i miljöbalken finns närmare bestämmelser om olika typer av verksamheter som kan påverka vatten samt vilka regler som gäller för sådana verksamheter.

2 kap. Allmänna hänsynsreglerna

Kapitlet om de allmänna hänsynsreglerna innehåller generella regler om tillämpning och bevisbörda, kunskapskravet, val av plats, rimlighetsbedömning, ansvar för skadad miljö och slutavvägning. Syftet med kapitlet är att öka miljöhänsynen och den generella aktsamheten kring miljöpåverkan från verksamheter. Det är viktigt för kommuner och verksamhetsutövare att ha detta kapitel i åtanke när miljörelaterat arbete utförs då alla miljökrav i miljöbalken bottenar i dessa regler.

Naturvårdsverket är på väg fram med en samlad vägledning om bestämmelserna i 2 kap. miljöbalken. Den väntas vara färdig under våren 2019.

När det gäller miljökvalitetsnormer har bevisbördan hanterats så, att verksamhetsutövaren har bevisbördan för att visa att de allmänna hänsynsreglerna klaras. Om myndigheten eller kommunen gör gällande att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. 2 § 1 p miljöbalken inte kan följas p.g.a. det sökta tillståndet har myndigheten haft bevisbördan härför. Om detta gäller fortsättningsvis vid tillämpningen av den nya 5 kap. 4 § miljöbalken i sin lydelse efter den 1 januari 2019 är oklart.

Rimlighetsregeln i 2 kap. 7 § MB – eller proportionalitetsprincipen – är en av de centrala reglerna i miljöbalken. I samband med lagändringarna den 1 januari 2019 flyttas andra och tredje styckena till 5 kap. 5 § miljöbalken. De bestämmelserna gäller s.k. begränsningsnormer enligt 5 kap. 2 § 1 p miljöbalken. Enligt ett avgörande i mark- och miljööverdomstolen rörande Mölndalsån (MÖD 2018-06-12 M5186-17) är miljökvalitetsnormer för vatten normer enligt 5 kap. 2 § 4 p miljöbalken, dvs. sådana normer som i övrigt följer av EU-medlemskapet. Domstolen har dock konstaterat att vid tillämpning av 2 kap. 7 § första stycket ska reglerna i artikel 4:7 i Vattendirektivet tillämpas. Det innebär en strängare tillämpning än vad som annars hade blivit fallet vid tillämpning av huvudregeln i proportionalitetsprincipen.

Bestämmelserna om miljökvalitetsnormer för vatten kommer att regleras i en egen bestämmelse efter den 1 januari 2019 – den nya 5 kap. 4 § miljöbalken. Det är ännu osäkert vilken betydelse avgörandet rörande Mölndalsån kommer att ha när de nya reglerna träder ikraft. Domstolen har dock inte varit omedveten om de nya reglerna och har inte kommenterat avgörandets räckvidd.

3–4 kap. Bestämmelser för hushållning med mark- och vatten

3 kap. miljöbalken behandlar grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vatten. Grundregeln är enligt 3 kap. 1 § att mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning. Dessa bestämmelser blir tillämpliga på alla åtgärder som rör vatten och således även sådana sjöar och vattendrag som är för små för att utgöra en vattenförekomst i Vattendirektivets mening.

4 kap. miljöbalken gäller särskilda bestämmelser för hushållning med mark och vatten för vissa områden. Även dessa bestämmelser kan tillämpas parallellt med reglerna om miljö kvalitetsnormer för vatten.

5 kap. Miljö kvalitetsnormer och miljö kvalitetsförvaltning

Miljö kvalitetsnormerna är ett juridiskt styrmedel som införts i miljöbalken. En miljö kvalitetsnorm fastställs utifrån vad naturen tål, utan hänsyn till exempel ekonomiska eller tekniska förhållanden. Utöver miljö kvalitetsnormer för den allmänna vattenmiljön finns även miljö kvalitetsnormer för luft, badvatten, fisk- och musselvatten och omgivningsbuller. Funktionen med en sådan norm är att skydda miljön från överexploatering genom ”många-bäckar-små”-principen. Normen avspelar den lägsta godtagbara kvaliteten, kvantiteten eller ett önskat miljö tillstånd oavsett hur många som påverkar och nyttjar den aktuella recipienten. Normen beslutas utifrån hur miljön i vattnet borde vara för att ekologiska och kemiska funktioner ska fungera. Normerna balanseras av proportionalitetsprincipen i 2 kap. 7 § miljöbalken och efter 1 januari 2019 av de nya bestämmelserna i 5 kap. 3-4 §§.

Miljö kvalitetsnormer mäter inte emissioner (utsläpp) utan immissionen (halter av vissa ämnen i t.ex. vatten eller luft eller förekomst av vissa växter och djur). Tanken är att komma åt många okända utsläpp från många okända källor. Men normerna får även betydelse för enskilda verksamhetsutövare i provningsärenden och tillsyn.

Det är halterna i hela vattenförekomsten som avgör om en miljö kvalitetsnorm kan följas eller ej. Effekten vid själva utsläppspunkten är inte avgörande för bedömningen av en miljö kvalitetsnorm, men kan naturligtvis få andra konsekvenser. Ett avloppsutsläpp vid en badplats kan således förbjudas med hänsyn till de allmänna reglerna även om utsläppet är så litet i förhållande till hela vattenförekomsten att dess påverkan i det perspektivet är försumbar och någon påverkan på miljö kvalitetsnormerna därmed inte sker.

Läs mer!

Fastställda miljö kvalitetsnormer för vatten återfinns på Vattenmyndigheternas webbplats, www.vattenmyndigheterna.se, eller i Vatteninformationssystemet VISS, <https://viss.lansstyrelsen.se>. Fastställda miljö kvalitetsnormer för havsområden finns hos Havs- och vattenmyndigheten.

Något om de nya reglerna från den 1 januari 2019

5 kap. 4 § Miljöbalken

En myndighet eller en kommun får inte tillåta att en verksamhet eller en åtgärd påbörjas eller ändras om detta, trots åtgärder för att minska föroreningar eller störningar från andra verksamheter, ger upphov till en sådan ökad förorening eller störning som innebär att vattenmiljön försämras på ett otillåtet sätt eller som har sådan betydelse att det äventyrar möjligheten att uppnå den status eller potential som vattnet ska ha enligt en miljö kvalitetsnorm.

Vid prövning för ett nytt tillstånd och vid omprövning av tillstånd ska de bestämmelser och villkor beslutas som behövs för att verksamheten inte ska medföra en sådan försämring eller ett sådant äventyr.

Detta är en specialregel rörande miljö kvalitetsnormer för vatten. Försämring ska, i enlighet med den s.k. Weser-domen, bedömas på kvalitetsfaktornivå. En åtgärd är således förbjuden om den försämrar en enskild kvalitetsfaktor även om denna inte förändrar vattenförekomstens status i sin helhet.

Observera att bedömningen av huruvida en åtgärd äventyrar möjligheterna att nå god status inte ska bedömas på kvalitetsfaktornivå, utan på den sammantagna statusen.

5 kap. 5 § Miljöbalken

I fråga om miljö kvalitetsnormer som avses i 2 § första stycket 1 för annat än vatten ska myndigheter och kommuner vid prövning och tillsyn ställa de krav som behövs för att följa en sådan norm. Om det finns ett åtgärdsprogram som har fastställts för att följa normen, ska det vara vägledande för bedömningen av behovet.

Vid prövning av tillåtlighet, tillstånd, godkännande eller dispens för en verksamhet eller åtgärd som ger en ökad förorening eller störning och kan antas på ett inte betydligt sätt bidra till att en miljö kvalitetsnorm som avses i 2 § första

stycket 1 för annat än vatten inte följs, får verksamheten eller åtgärden tillåtas om den

1. är förenlig med ett åtgärdsprogram som har fastställts för att följa normen,
2. förenas med villkor om att vidta eller bekosta kompensande åtgärder som ökar möjligheterna att följa normen i en utsträckning som inte är obetydlig, eller
3. trots att den försvårar möjligheterna att följa miljö kvalitetsnormen på kort sikt eller i ett litet geografiskt område, kan antas ge väsentligt ökade förutsättningar att följa normen på längre sikt eller i ett större geografiskt område.

Den nya bestämmelsen motsvarar 2 kap. 7 § andra och tredje styckena i reglerna före den 1 januari 2019 och gäller för s.k. begränsningsnormer enligt 5 kap. 2 § 1 p.

5 kap. 6 § Miljöbalken

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från förbuden i 4 § första stycket. Sådana föreskrifter får endast avse undantag för att tillgodose allmänna intressen av större vikt eller som det annars finns särskilda skäl för.

I vattendirektivet finns ett utrymme att i ett enskilt fall tillåta en verksamhet eller åtgärd som försämrar vattenkvaliteten eller som äventyrar att rätt kvalitet uppnås. En sådan bestämmelse har dock inte funnits tidigare i svensk rätt. Genom den nya bestämmelsen i 5 kap. 6 § MB kan regler om sådana undantag införas i vattenförvaltningsförordningen (eller någon annan förordning om regeringen bestämmer så).

6 kap. Miljöbedömningar

I detta kapitel finns bestämmelser om identifiering, beskrivning och bedömning av miljöeffekter vid planering av och beslut om planer och program (strategiska miljöbedömningar) samt verksamheter och åtgärder (specifika miljöbedömningar). Syftet med en miljöbedömning är att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas, exempelvis vid fysisk planering.

Strategisk miljöbedömning - Om en myndighet eller en kommun upprättar eller ändrar en plan eller ett program, ska en miljöbedömning göras huruvida förändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Det är den myndighet eller kommun som upprättar eller ändrar en plan eller ett program som beslutar om den kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. I 2 § miljöbedömningsförordningen anges när en åtgärd eller plan ska antas ha en betydande miljöpåverkan.

Specifik miljöbedömning - En specifik miljöbedömning har samma syfte som en strategisk; att integrera miljöaspekten i planeringsprocessen. En specifik miljöbedömning ska ske för alla verksamheter eller åtgärder som:

- kräver tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken (miljöfarlig verksamhet eller vattenverksamhet) och kan antas medföra betydande miljöpåverkan,
- ska tillåtlighetsprövas av regeringen enligt 17 kap. miljöbalken och kan antas innebära betydande miljöpåverkan,
- kräver ett tillstånd som avses i 7 kap. 28 a § miljöbalken (Natura 2000-tillstånd), om det inte rör sig om brådskande åtgärder som är nödvändiga med hänsyn till skyddet mot allvarliga olägenheter för människors hälsa, eller
- som generellt sett inte är tillståndspliktig men verksamhetsutövaren har förelagts att söka tillstånd enligt 9 kap. 6 a § miljöbalken eller 26 a § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Om länsstyrelsen beslutar att åtgärden eller verksamheten inte kommer orsaka en betydande miljöpåverkan blir miljöbedömningsprocessen mindre omfattande samt kraven lättare. Endast en liten MKB behöver då tas fram och den fortsatta processen är mindre rigorös, se 6 kap. 47 § MB.

I 6 kap. MB samt 16–19 §§ miljöbedömningsförordningen (2017:966) finns uppgifter om vad en MKB ska innehålla. Detta anpassas till verksamhetens art och omfattning. För strategiska miljöbedömningar gäller 6 kap. 11 §, medan för specifika gäller 6 kap. 35 §. I generella drag ska båda typerna av MKB innehålla information om hur man antar att tillståndet i miljön utvecklas med respektive utan genomförandet av den planerade verksamheten eller planen, ett s.k. nollalternativ, koppling till miljö kvalitetsmål och normer, uppgifter om åtgärder som antas för att minimera miljöpåverkan, presentation av alternativa lösningar samt en redogörelse för uppföljning.

7 kap. Skydd av områden

Områden kan under vissa förhållanden genom beslut förklaras skyddade som nationalpark, naturreservat, kulturresevat, naturminne, biotopskyddsområde, djur- och växtskyddsområde, strandskyddsområde, miljöskyddsområde eller vattenskyddsområde. De kan också skyddas "automatiskt" om det utgör en viss naturtyp eller naturvärde (se nedan). Nationalparker ägs av staten, medan de andra naturskyddade områdena även kan ägas privat. Även marina områden kan göras till skyddsområden.

- Biotopskyddsområde - Inom sådana områden får man inte bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som kan skada naturmiljön. Bestämmelser

om biotopskydd finns i 5–8 b § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

- Strandskyddsområde- Strandskyddet syftar till att trygga allmänhetens tillgång till platser för bad och friluftsliv samt att bevara goda livsvillkor för växt- och djurlivet. Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen, d.v.s. både 100 m upp på land och 100 m ut i vattnet.
- Vattenskyddsområde- Länsstyrelsen eller kommunen får förklara ett mark- eller vattenområde som vattenskyddsområde för skydd av grund- eller ytvattentillgång som nyttjas eller kan antas komma att nyttjas som vattentäkt. För ett vattenskyddsområde ska meddelas sådana föreskrifter om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter inom området som behövs för att tillgodose syftet med området (t.ex. uttag av dricksvatten).

9 kap. Miljöfarlig verksamhet

I 9 kap. miljöbalken definieras miljöfarlig verksamhet som:

- Utsläpp av avloppsvatten, fasta ämnen eller gas från mark, byggnader eller anläggningar i mark, vattenområden eller grundvatten.
- Användning av mark, byggnader eller anläggningar som kan medföra olägenhet för människors hälsa eller miljön genom annat utsläpp eller genom förorening av mark, luft, vattenområden eller grundvatten.
- Användning av mark, byggnader eller anläggningar som kan medföra olägenhet för omgivningen genom buller, skakningar, ljus, joniserande eller icke-joniserande strålning eller annat liknande.

Med stöd av bestämmelserna i miljöbalken har regeringen vidare beslutat att det är förbjudet att utan tillstånd eller anmälan:

- anlägga eller driva vissa slag av fabriker, andra inrättningar eller annan miljöfarlig verksamhet.
- släppa ut avloppsvatten i mark, vattenområde eller grundvatten.
- släppa ut eller lägga upp fast avfall eller andra fasta ämnen, om detta kan leda till att mark, vattenområde eller grundvatten kan förorenas.
- bedriva sådan miljöfarlig verksamhet som avses i någon av ovan nämnda punkter om den ändras med avseende på tillverkningsprocess, reningsförfarande eller på något annat sätt.

De miljöfarliga verksamheter som måste söka tillstånd hos länsstyrelsen eller Mark- och miljödomstolen finns listade i miljöprövningsförordningen (2013:251). Vissa typer av avlopp regleras av förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd som anger när vissa avlopp ska anmälas till kommunen eller kräver tillstånd av kommunen.

11 kap. Vattenverksamhet

11 kap. miljöbalken behandlar vattenverksamheter. För att få genomföra en vattenverksamhet krävs det i allmänhet tillstånd eller anmälan. Tillståndsprövning sker i mark- och miljödomstolen medan anmälan görs till tillsynsmyndigheten. Det behövs inget tillstånd om det är uppenbart att varken enskilda eller allmänna intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena. Vilka verksamheter som kan anmälas i stället för tillståndsprövas framgår av förordning (1998:1388) om vattenverksamhet m.m.

Plan- och bygglagen

Det är kommunerna som ansvarar för att planlägga för samhällets utveckling och användning av mark och vatten, förändring av bebyggelse eller infrastruktur m.m. Länsstyrelsen ger råd till kommunen och har ansvar för att statens intressen tillgodoses i planeringen. Varje planeringssituation är unik avseende mark- och vattenförhållanden, kommande mark- och vattenanvändning, andra strategier i kommunen osv.

I PBL finns bestämmelser om planläggning av mark och vatten och om byggande. Enligt PBL ska kommunen i översiktsplanen bland annat redovisa hur de avser att följa miljökvalitetsnormerna för vatten. I PBL görs kopplingen till 5 kap. miljöbalken genom att den enskilda kommunen vid planläggning och i andra ärenden enligt PBL ska följa gällande miljökvalitetsnormer, se 2 kap. 10 § PBL.

Läs mer!

Boverkets webbplats: <https://www.boverket.se/sv/lag--ratt/>

De nya reglerna i miljöbalken från den 1 januari 2019 innebär en bättre samordning mellan miljöbalken och PBL. Tidigare har ibland sagts att några undantag från miljökvalitetsnormer inte gäller vid tillämpning av plan- och bygglagen. Men i och med lagändringarna i 5 kap. MB ska miljöbalkens regler vad avser miljökvalitetsnormer tillämpas fullt ut vid en prövning enligt PBL, inklusive möjligheten till undantag.

Förordning om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön (vattenförvaltningsförordningen)

Svensk vattenförvaltning syftar till att vi ska förbättra våra vatten och skapa en långsiktig hållbar förvaltning av våra sjöar, vattendrag, kust samt grundvatten. Vattenförvaltning i Sverige bedrivs enligt EU:s ramdirektiv för vatten, och arbetet regleras i vattenförvaltningsförordningen. Ramdirektivet vilar på två grundpelare: att värna ett naturligt växt- och djurliv i vatten och att säkerställa tillgången på rent vatten för dricksvattenproduktion. Avrinningsområdesperspektivet är centralt i direktivet.

Läs mer!

Vattendirektivet: <http://www.vattenmyndigheterna.se/Sv/introduktion-till-vattenforvaltning/Pages/vattendirektivet-och-vattenforvaltningforordningen.aspx>

Vattenförvaltningsförordningen: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2004660-om-forvaltning-av_sfs-2004-660

Arbetet drivs i förvaltningscykler om sex år i iterativa processer. Varje cykel avslutas med beslut om förvaltningsplan med åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer för vattenförekomster. Senaste åtgärdsprogram gäller för perioden 2016-2021 och finns på www.vattenmyndigheterna.se. Varje förvaltningscykel tilldelas kommunerna ett antal åtgärder att genomföra. Åtgärdernas genomförande följs upp årligen genom vattenmyndigheternas återrapportering. Det är vattenmyndigheterna som genom vattendelegationerna beslutar om förvaltningsplan och miljökvalitetsnormer för vatten.

Kommunerna är ansvariga att tillse att miljökvalitetsnormerna för vatten följs inom sitt geografiska område samt tillse att ingen försämring sker. Som följd av detta behöver kommunerna använda miljökvalitetsnormerna som ett verktyg och som riktlinje vid tillsyn, prövning och i planprocessen. Eftersom ingen försämring får ske behöver vattenfrågorna adresseras tidigt i ärendehantering.

En av grundtankarna med vattenförvaltningen är att planering och andra åtgärder ska följa vattnets gränser för att underlätta genomförandet av kostnadseffektiva åtgärder så att miljökvalitetsnormerna ska kunna följas. Detta ställer höga krav på kommuner och andra aktörer att samarbeta över befintliga administrativa läns- och kommungränser.

Om Sverige inte kan uppfylla de krav på vattenmiljöerna som EU anvisat kan Sverige bli skyldiga att betala vite till EU-kommissionen.

Observera att det får antas att förordningen kommer att få ändringar till följd av de nya bestämmelserna i 5 kap. 4 § och 6 § miljöbalken.

Kommunernas åtgärder enligt vattenförvaltningens senaste åtgärdsprogram

Här följer ett sammandrag av kommuners åtgärder enligt vattenförvaltningens senaste åtgärdsprogram för perioden 2016–2021. Även länsstyrelser och andra myndigheter har åtgärder redovisade i åtgärdsprogrammet.

Åtgärd 1 - Kommunerna ska bedriva tillsyn enligt miljöbalken inom sina verksamhetsområden, avseende verksamheter som påverkar vattenförekomster, i sådan omfattning att miljökvalitetsnormerna för vatten kan följas. Åtgärden ska medföra att det för sådana verksamheter ställs krav på åtgärder som bidrar till att miljökvalitetsnormerna för vatten kan följas. Åtgärden ska påbörjas omgående och genomföras löpande.

Åtgärd 2 - Kommunerna ska bedriva tillsyn så att

- a) utsläppen av kväve och fosfor från jordbruk och hästhållning minskas samt att
- b) tillförseeln av växtskyddsmedel minskar, till vattenförekomster där det finns en risk för att miljökvalitetsnormerna för vatten inte kan följas på grund av sådan påverkan. Åtgärden ska medföra att det för berörda verksamheter ställs krav på åtgärder som bidrar till att miljökvalitetsnormerna för vatten kan följas. Åtgärden ska påbörjas omgående och genomföras kontinuerligt.

Åtgärd 3 - Kommunerna ska prioritera och genomföra sin tillsyn så att de ställer de krav som behövs för att utsläppen av näringsämnen och prioriterade och särskilda förorenande ämnen från a) avloppsledningsnät och b) avloppsreningsverk minskar till vattenförekomster där det finns en risk för att miljökvalitetsnormerna för vatten inte kan följas på grund av sådan påverkan. Åtgärden ska påbörjas omgående och genomföras kontinuerligt.

Åtgärd 4 - Kommunerna ska säkerställa minskade utsläpp från enskilda avlopp, genom:

- a) att ställa krav på begränsade utsläpp av fosfor och kväve där det behövs för att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas,
- b) att prioritera tillsynen av enskilda avlopp för att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Åtgärden ska påbörjas omgående genomföras kontinuerligt.

Åtgärd 5 - Kommunerna ska säkerställa ett långsiktigt skydd för den nuvarande och framtida dricksvattenförsörjningen. Kommunerna behöver särskilt

- a) anordna erforderligt skydd för allmänna och enskilda dricksvattentäkter som försörjer fler än 50 personer eller där vattentäktens uttag är mer än 10 m³/dygn,
- b) göra en översyn av vattenskyddsområden som inrättats före miljöbalkens införande och vid behov revidera skyddsområdets avgränsningar och tillhörande föreskrifter så att tillräckligt skydd uppnås,
- c) bedriva systematisk och regelbunden tillsyn över vattenskyddsområden,
- d) uppdatera översiktsplanerna med regionala vattenförsörjningsplaner,
- e) säkerställa att tillståndspliktiga allmänna yt- och grundvattentäkter har tillstånd för vattenuttag.

Åtgärden ska vara vidtagen senast tre år efter åtgärdsprogrammets fastställande.

Åtgärd 6-Kommunerna ska genomföra sin översikts- och detaljplanering samt prövning enligt plan- och bygglagen så att den bidrar till att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Åtgärden behöver genomföras i samverkan med länsstyrelserna. Åtgärden ska vara vidtagen senast tre år efter åtgärdsprogrammets fastställande.

Åtgärd 7 - Kommunerna ska upprätta och utveckla vatten- och avloppsvattenplaner för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Åtgärden ska vara vidtagen senast tre år efter åtgärdsprogrammets fastställande.

Åtgärd 8 - Kommunerna ska utveckla planer för hur dagvatten ska hanteras inom kommunen med avseende på kvantitet och kvalitet. Dagvattenplanerna ska bidra till att de åtgärder vidtas som behövs för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Åtgärden ska vara vidtagen senast tre år efter åtgärdsprogrammets fastställande.

Lagen om allmänna vattentjänster

Enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) är det kommunens skyldighet att ordna vattentjänster om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse. Kommunen ska dels bestämma ett verksamhetsområde där vattentjänsterna behöver ordnas och dels se till att behovet tillgodoses genom en allmän VA-anläggning. Det är LAV som styr VA-huvudmannens och abonnentens ansvar för dagvattenhantering.

Läs mer!

Lag om allmänna vattentjänster: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2006412-om-allmanna-vattentjanster_sfs-2006-412

Livsmedelslagstiftning

Livsmedelslagen reglerar hanteringen av livsmedel. Dricksvatten är juridiskt sett ett livsmedel i Sverige och Norge, till skillnad från resten av Europa.

Statens livsmedelsverks föreskrifter om dricksvatten (SLVFS 2001:30) reglerar de kommunala vattenverkens ansvar kring hanteringen av och kvalitetskrav på dricksvatten. Föreskrifterna gäller anläggningar för dricksvattenförsörjning som i genomsnitt tillhandahåller 10 m³ dricksvatten eller mer per dygn, eller som försörjer 50 personer eller fler med dricksvatten. Dricksvatten som tillhandahålls eller används som en del av en kommersiell eller offentlig verksamhet omfattas alltid av dessa föreskrifter, oavsett verksamhetens storlek. (LIVSFS 2013:4).

Läs mer!

Dricksvatten och Livsmedelsverkets uppdrag:

<https://www.livsmedelsverket.se/produktion-handel--kontroll/produktion-av-livsmedel/dricksvattenproduktion>

EU:s övriga miljöbestämmelser

EU-direktiv ska införlivas i den nationella lagstiftningen, medan EU-förordningar gäller i alla medlemsländer oberoende av nationell lagstiftning. EU-direktiv på miljöområdet införlivas i miljöbalken. Ovan har vattenförvaltningsförordningen beskrivits särskilt. Här beskrivs havsmiljöförvaltning, badvatten och dricksvattendirektiv enligt krav från EU.

Havsmiljöförordningen (2010:1341)

År 2008 beslutade EU om marina direktivet "the Marine Strategy Framework Directive", som infördes i svensk lagstiftning med havsmiljöförordningen (2010:1341). Havs- och vattenmyndigheten är föreskrivande myndighet och ansvarar för det praktiska genomförandet i Sverige. Målet med direktivet är att EU:s marina ekosystem ska ha god status år 2020. Direktivet innehåller elva temaområden som ska fungera som ramverk för bedömning av god miljöstatus för de marina ekosystemen. Medlemsländerna definierar god status och skapar sedan åtgärdsprogram för att nå målen.

Syftet med åtgärdsprogrammet för havsmiljön är att uppnå god miljöstatus i Nordsjön och Östersjön och att möjliggöra för att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas i havsmiljön. Åtgärderna ska genomföras av myndigheter och kommuner precis som i vattenförvaltningens åtgärdsprogram. De flesta åtgärder handlar om vägledning, utredningar,

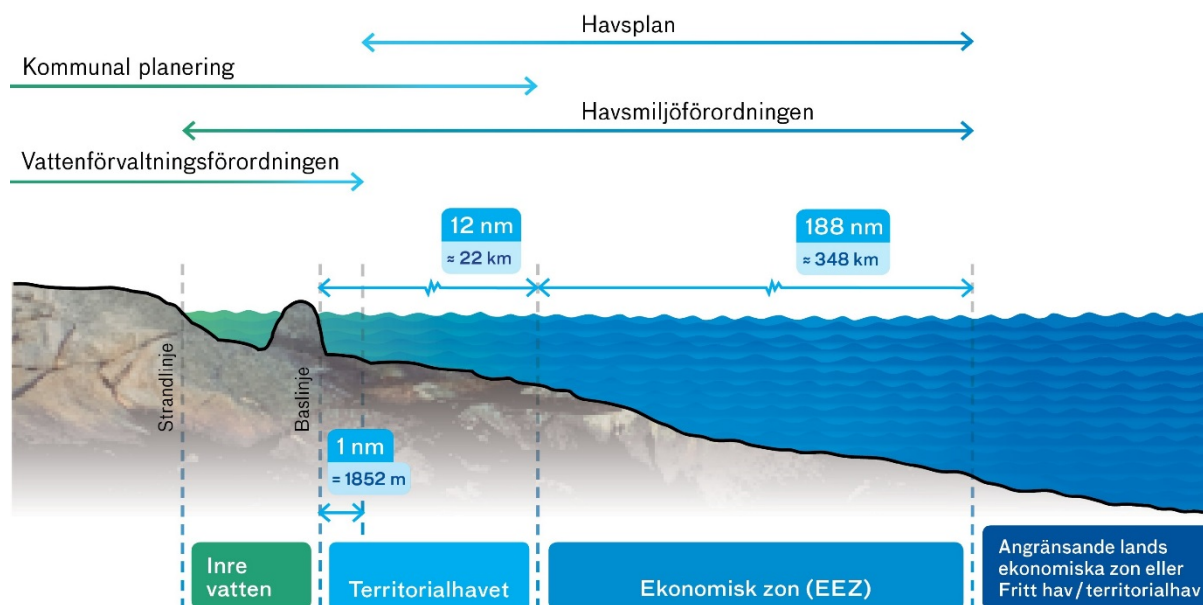
information och bidrag, så kallade styrmedelsåtgärder. Dessa leder direkt eller indirekt till att de fysiska åtgärderna genomförs.

Kommunerna är ansvariga för en åtgärd, nämligen åtgärd 23 som handlar om marint skräp. Denna lyder: att vid revidering av de kommunala avfallsplanerna identifiera och belysa hur avfallshanteringen kan bidra till att minska uppkomsten av marint skräp. Detta inkluderar mikroplaster.

Havsplanering

Havsplanering har samma syfte och huvuddrag som andra vattenplaner; att strategiskt planera för en effektiv och hållbar användning av havets resurser som tillåter framtida nyttjande. Den organiserar alla verksamheter med påverkan på marina ekosystem för att nå samhällets mål på ett lämpligt och hållbart sätt. Planeringen involverar allt utrymme på, över och under ytan samt havsbotten. De marina systemen sträcker sig över större ytor med fler påverkanskällor än vad regional och nationell vattenplanering gör, vilket gör planeringen mer komplicerad. Havet är också recipient för den förorening som sker på land. Se figur 1 för beskrivning av hur de olika vattenrelaterade bestämmelserna överlappar varandra.

Överlapp mellan planer

Figur 1: Illustration från Havs- och vattenmyndigheten om överlapp mellan de olika planerna och direktiven.

Sveriges havsplaner

I Sverige har HaV hand om havsplaneringen, och den har delats upp i tre områden; Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet. Ett fokus i nationell havsplanering är att bevara ekosystemens förutsättningar för vårt nyttjande av tjänster som ligger till grunden för vårt näringsliv. Exempel på detta är fiske, turism och rekreation. En miljöbedömning görs för att kartlägga konsekvenserna för den marina miljön i syfte att integrera dessa miljöaspekter i havsplanerna.

Läs mer!

Havsplanering: <https://www.havochvatten.se/hav/samordning--fakta/havsplanering.html>

Förslag till havsplaner, tillsammans med de utförda konsekvensbeskrivningarna: <https://www.havochvatten.se/hav/samordning--fakta/havsplanering/havsplaner/forslag-till-havsplaner.html>.

Badvattenförordningen

EU:s badvattendirektiv (2006/7/EG) införlivades i svensk lagstiftning genom badvattenförordningen (2008:218). Förordningen innebär att kommunerna får ansvar att informera om vattenkvaliteten vid de badplatser som är utpekade som EU-bad (fler än 200 badande gäster per dag under badsäsongen). Badvattnet ska kvalificeras enligt: "dåligt", "tillfredsställande", "bra" eller "utmärkt" och bedömas utifrån provtagning. Åtgärder ska vidtas om vattenkvaliteten är sämre än tillfredsställande.

Läs mer!

Badvatten: <https://www.havochvatten.se/hav/vagledning--lagar/vagledningar/ovriga-vagledningar/badvatten---vagledning-och-foreskrift-for-eu-bad.html>

Översvämningsriskförordningen

Översvämningsdirektivet genomförs i Sverige genom förordning (SFS 2009:956) om översvämningsrisker. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) är ansvarig myndighet och genomför arbetet i nära samarbete med länsstyrelserna.

Arbetet med översvämningsdirektivet sker i sexårscykler och därför är de olika stegen återkommande. Under steg 1 bedömer och pekar MSB ut tätorter med betydande översvämningsrisk utifrån ett antal kriterier. I steg 2 ska kartor utarbetas för utpekade tätorter i två steg. Först tar MSB fram kartmaterial som visar vattenstånd och översvämningshotade områden för de utpekade tätorterna och sedan arbetar länsstyrelserna fram kartor som illustrerar översvämningsrisker och hotade objekt inom dessa hotade områden. MSB ansvarar för steg 2a och utpekade länsstyrelser ansvarar för steg 2b. Riskkartorna offentliggörs på länsstyrelsernas webbplatser.

I det tredje steget ska riskhanteringsplaner fastställas för de utpekade tätorterna. Lämpliga mål för riskhanteringen ska fastställas för berörda områden. Planerna ska innehålla åtgärder för att uppnå målen och beakta relevanta aspekter. Varje länsstyrelse ansvarar för arbetet: Riskhanteringsplanerna offentliggörs inte.

Läs mer!

Sveriges arbete med Översvämningsdirektivet:
<https://www.msb.se/oversvamningsdirektivet>.

På länsstyrelsernas webbplatser finns utpekade riskområden enligt översvämningsriskförordningen.

Aktionsplan för Östersjön (BSAP)

Länderna inom Helcom har kommit överens om en gemensam actionsplan för Östersjöns miljö, Baltic Sea Action Plan (BSAP). Målet är att Östersjön ska vara i god ekologisk status år 2021. För att nå målen ska länderna ta fram nationella åtgärdsprogram inom fyra prioriterade områden: övergödning, farliga ämnen, biologisk mångfald och sjöfartens miljöproblem. Planen omfattar cirka 150 åtgärder fördelat mellan de fyra områdena.

För övergödning är det övergripande målet enligt BSAP ett Östersjön på 1950-talets eutrofieringsnivå. Den del som rör VA-försörjningen är i första hand segmentet övergödning där åtgärder för att till exempel minska mängden näringsämnen till Östersjön hanteras.

För att uppnå detta tillstånd har länderna kommit överens om att senast år 2016 ha vidtagit åtgärder mot såväl luftburen som vattenburen belastning med näringsämnen för att till år 2021 nå målet god ekologisk miljöstatus. De huvudsakliga källorna för belastning av kväve och fosfor är utsläpp från jordbruk, kommunala reningsverk, enskilda avlopp, industri samt luftburet nedfall.

Läs mer!

Den svenska åtgärdsplanen hittar du på regeringens webbplats:

<https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2010/06/m2010.23/>

Aktionsplan för Östersjön (BSAP) på HaVs webbplats:

<https://www.havochvatten.se/hav/samordning--fakta/internationellt-arbete/konventioner/helcom---skydd-av-den-marina-miljon-i-ostersjon/aktionsplan-for-miljon-i-ostersjon.html>

Nationella och regionala miljömål

Agenda 2030

Agenda 2030 är FN:s resolution för hållbar utveckling. Den är indelad i 17 olika mål som tar upp sociala, miljömässiga och ekonomiska aspekter, och det övergripande målet är att dessa ska vara nådda år 2030. Syftet är att skapa en gemensam förhållningspunkt till hållbar utveckling, och resolutionen är anpassad för att vara universell, d.v.s. att vara applicerbar för alla FN:s nationer. Det ur Agenda 2030 de svenska miljömålen sprungit.

En del i Sveriges arbete mot dessa mål har en Agenda 2030-delegation tillsats i regeringen för att driva och förankra arbetet, samt sprida information och kunskap om det.

Nationella miljömål

Sverige har 16 nationella miljökvalitetsmål och 72 nationella delmål som riksdagen har beslutat om. Flera av de nationella miljömålen har direkt koppling till vatten.

Läs mer!

Sveriges miljömål: <http://www.sverigesmiljomal.se/>

Miljömålen ger en samlad bild av det svenska miljöarbetet och är en gemensam insats från riksdag och regering som beslutar om målsättningarna till myndigheter som genomför olika insatser och föreslår styrmedel för arbetet. De nationella miljömålen är vägledande för det svenska miljöarbetet. Exempel på nationella miljömål med kopplingar till vatten:

- Ingen övergödning,
- Levande sjöar och vattendrag

- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- God bebyggd miljö
- Giftfri miljö
- Begränsad klimatpåverkan

Regionala miljömål

Länsstyrelserna och skogsstyrelsen har beslutat om regionala miljömål för sina län som ska bidra till att uppfylla de nationella miljömålen. Många länsstyrelser har dessutom beslutat om länsegna mål som ska bidra till de nationella miljökvalitetsmålen. De regionala målen finns på www.miljomal.se

Kommunerna har enligt riksdagens uttalande ett övergripande ansvar för lokala anpassningar av de nationella miljömålen. Kommunerna kan arbeta med miljömålen genom sitt myndighetsansvar inom samhällsplaneringsfrågor och genom olika åtgärder i sin verksamhet, exempelvis tillsyn. Kommunerna kan också arbeta in miljömålen i sina styrande dokument, energi- och vattenförsörjning samt fastighets- och bostadsutveckling. Miljömålsrådet har tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting tagit fram idéskriften "Kommunerna och miljömålen" som handlar om hur kommunerna kan arbeta med miljömål.

Lästips och referenser

Dokument

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/56/EG. *Ramdirektiv om en marin strategi.*

Europeiska Unionens domstol. Dom i mål C-461/13 ("Weserdomen"). Luxemburg.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/7/EG. *Förvaltning av badvattenkvaliteten. Badvattendirektiv.*

Helsinki Commission, 2007. *HELCOM Baltic Sea Action Plan (BSAP)*. Krakow, Poland.

Regeringskansliet, 2015. *Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling.* (Översättning av FN:s resolution A/Res/70/1. *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development.*)

Regeringskansliet (miljödepartementet), 2010. *Förslag till åtgärdsplan för genomförandet av Helcoms aktionsplan för Östersjön.* Art.nr.2010.23.

Svensk lagstiftning

SFS 1998:808. *Miljöbalken (MB)*. Stockholm: Miljö- och energidepartementet.

SFS 2009:956. *Förordning om översvämningsrisker*. Stockholm: Justitiedepartementet L4.

SFS 2008:218. *Badvattenförordningen*. Stockholm: Miljö- och energidepartementet.

SFS 2004:660. *Förordning om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön*. Stockholm: Miljö- och energidepartementet.

SFS 2010:1341. *Havsmiljöförordningen*. Stockholm: Miljö- och energidepartementet.

SFS 2006:412. *Lag om allmänna vattentjänster (LAV)*. Stockholm: Miljö- och energidepartementet.

SFS 1971:807. *Livsmedelsförordning*. Stockholm: Jordbruksdepartementet.

SFS 1987:938. *Nationalparksförordning*. Stockholm: Miljö- och energidepartementet.

SFS 2010:900. *Plan- och bygglag*. Stockholm: Näringsdepartementet RS N.

SFS 1998:1252. *Förordning om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.* Stockholm: Miljö- och energidepartementet.

SLVFS 2001:30. *Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten*. Livsmedelsverket.

LIVSFS 2013:4. *Föreskrifter om ändring i Livsmedelsverkets föreskrifter (2001:30) om dricksvatten*. Livsmedelsverket.

HVMFS 2012:14. *Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om badvatten*. Havs- och vattenmyndigheten.

Webbsidor

Boverket. *Lag och rätt*. <https://www.boverket.se/sv/lag--ratt/>

Hav- och vattenmyndigheten, Weserdomen.

<https://www.havochvatten.se/hav/uppdrag--kontakt/publikationer/publikationer/2016-11-23-foljder-av-weserdomen-i-svensk-rattstillampning.html>

Havs- och vattenmyndigheten, Nationella vägledning om vattenförvaltning.

<https://www.havochvatten.se/hav/vagledning--lagar/vagledning/vattenforvaltning/nationell-vagledning-och-foreskrifter-for-vattenforvaltning.html>

Havs- och vattenmyndigheten, 2014. *Vägledning och föreskrift för EU-bad*.
<https://www.havochvatten.se/hav/vagledning--lagar/vagledningar/ovriga-vagledningar/badvatten--vagledning-och-foreskrift-for-eu-bad.html>

Hav- och vattenmyndigheten, *Aktionsplan för miljön i Östersjön*.
<https://www.havochvatten.se/hav/samordning--fakta/internationellt-arbete/konventioner/helcom--skydd-av-den-marina-miljon-i-ostersjon/aktionsplan-for-miljon-i-ostersjon.html>

Naturvårdsverket. *Skyddad natur*. <https://www.naturvardsverket.se/Var-natur/Skyddad-natur/>

Naturvårdsverket. *Sveriges Miljömål*. <http://www.sverigesmiljomal.se/>

Naturvårdsverket. *Författningar med stöd av miljöbalken*.
<http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Rattsinformation/Miljobalken/Forfattningar-med-stod-av-miljobalken/>

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). *Översvämningsdirektivet*.
<https://www.msb.se/oversvamningsdirektivet>

Regeringen, *Aktionsplan för Östersjön*.
<https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2010/06/m2010.23/>

Sveriges miljömål. <http://www.sverigesmiljomal.se/>

Vattenmyndigheterna, Länsstyrelserna. *Vattendirektivet och vattenförvaltningsförordningen*.
<http://www.vattenmyndigheterna.se/Sv/introduktion-till-vattenforvaltning/Pages/vattendirektivet-och-vattenforvaltningforordningen.aspx>

Vattenmyndigheterna, Länsstyrelserna. *Verktyg för bättre vatten – Miljökvalitetsnormer*.
<http://www.vattenmyndigheterna.se/Sv/publikationer/gemensamt/broschyrefoldrar/Pages/Verktyg-for-battre-vatten-miljokvalitetsnormer.aspx>

Vattenmyndigheterna, Länsstyrelserna. *Åtgärdsprogram för vatten 2016-2021*.
<http://www.vattenmyndigheterna.se/Sv/atgarder-for-battre-vatten/atgarder-for-kommuner/Sidor/default.aspx>

Vatteninformationssystemet VISS. <https://viss.lansstyrelsen.se/>